

SERRA **D'OR**

**Espriu, al servei
d'aquest poble.
La casa Masó, ara.
Premis Crítica
«Serra d'Or» 2013.**

Notícies de lingüística de 2012

per M. Amor Montané March

El ritme de publicacions de lingüística en llengua catalana no s'atura —sortosament— i aquest passat 2012 trobem una gran varietat d'obres que versen sobre temes diversos, des de la didàctica fins a la terminologia. La temàtica sociolingüística ha estat una de les més tractades. Creix la preocupació per la política lingüística catalana actual i pels usos lingüístics en tots els àmbits, des dels joves o l'escola fins a la universitat i els àmbits professionals, i així ho demostren els treballs publicats.

Les obres lexicogràfiques i terminològiques continuen tenint un pes important i es posa en relleu la idoneïtat de publicar diccionaris electrònics, que permeten una consulta més àgil i la introducció de molta més informació, ja que no tenen les limitacions del paper.

Pel que fa a la llengua de signes catalana, que els darrers anys va esdevenint un tema de recerca prolífic, volem destacar, malgrat que no fem referència a cap publicació específica, la creació del portal i del projecte de constitució del corpus de la LSC. Veiem, doncs, que any rere any es va consolidant.

En definitiva, l'interès pel català queda palès en l'enorme quantitat d'obres i de revistes que versen sobre temes relacionats amb aquesta llengua i que s'hi escriuen. Com cada any, us en presentem un recull, mai no prou exhaustiu, però amb la voluntat de recollir algunes de les aportacions més destacades.

Llibres

En l'àmbit de la sociolingüística, cal mencionar la reedició ampliada de l'obra *Sociolingüística per a joves del segle XXI. Una perspectiva catalana* (Argentona: Voliana) de J. Solé, que analitza la situació del català actual, i *Posar-hi la base: usos i aprenentatges lingüístics en el domini català* (Barcelona: IEC, Xarxa CRUSCAT), editat per F.X. Vila, que recull estudis sociolingüístics, sobretot quant al català en relació amb altres llengües. També trobem *Català a la carta* (Setzevents) de D. Vila, que aposta per l'ús del català amb normalitat, i *Entre*

Calimero i Superman. Una política lingüística per al català (Barcelona: Tangram) de J.J. Conill, més centrat en qüestions de política lingüística.

Pel que fa a estudis dialectològics, en trobem una àmplia varietat, la majoria centrats en el català que es parla en zones geogràfiques concretes: *El català de l'Alguer: una llengua en risc d'extinció* (Barcelona: La Busca) de S. Guido, *La parla de l'Urgell* (Barcelona: La Busca) de P. Ortís, «Feve temps que no diva tants verbs!» *Manteniment i transformació de paradigmes verbals en el català nord-occidental del tombant de segle de M. Massanell* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat) i *El parlar de Cambrils* (Valls: Cossetània) i *Aproximació geolingüística als parlars del Priorat* (Reus: Carrutxa) de P. Navarro.

Com cada any, durant el 2012 també s'han publicat obres que reflexionen sobre els diversos aspectes de la llengua catalana. Quant a la gramàtica, destaquem *Gramàtica catalana de la A a la Z* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat) de M. Prats i A. Vilagrassa, que presenta la peculiaritat d'estar ordenada alfabèticament. En el camp del lèxic, cal mencionar l'obra de P. Vidal *El catanyol es cura* (Barcelona: Barcanova) i *Amb bones paraules* (Palma: Lleonard Muntaner) de G. Bibiloni, que recull diversos articles entorn de la interferència lingüística. Finalment, volem destacar la publicació del *Manual de pronunciació* (Vic: Eumo) de J.A. Castellanos, que inclou criteris, exemples orals i exercicis autocorrectius.

El 2012 també apareix un nou volum de la sèrie d'obres completes de Fabra, dirigit per J. Mir i J. Solà: *Pompeu Fabra. Obres Completes. Volum 8. Epistolari. Curs de llengua catalana per correspondència* (Barcelona: Proa), que recull bàsicament la correspondència de Fabra amb diversos lingüistes i homes de lletres, els quals discuteixen sobre qüestions lingüístiques.

En relació amb la didàctica de la llengua, trobem una sèrie d'obres adreçades als parlants de diverses comunitats lingüístiques que resideixen en territoris

catalans, totes editades per la Generalitat de Catalunya: *Viure a Catalunya. Aprenem català des de l'amazic*, *Viure a Catalunya. Aprenem català des de l'urdú*, *Viure a Catalunya. Aprenem català des de l'espanyol* i *Viure a Catalunya. Aprenem català des del rus*. En la línia de l'autoaprenentatge, també s'ha publicat el manual *El català escrit. Ortografia. Morfologia. Funcions* (Barcelona: Barcanova) de S. Comelles, T. Garcia i C. Vilà.

En el camp de la traducció, destaquem l'obra *La subtitulació* (Vic: Eumo; en coedició amb UAB, UJI, UPF i UVic), que aprofundeix en aquesta modalitat de traducció audiovisual. També trobem treballs més generals, com ara *Teoria i pràctica de la traducció* (Barcelona: UOC) de M. Bacardí, O. Domènech, C. Gelpí i M. Presas o *Traduir del castellà al català més enllà de la incomprensió* (Barcelona: UOC) d'O. Domènech, que caracteritza la traducció entre aquestes dues llengües en contacte.

Actes i homenatges

L'any 2012 ha estat actiu en la publicació d'actes de jornades i congressos. En el camp de la terminologia, destaquem l'obra *Difusió i ús dels termes: Espais Terminològics 2012* (Vic: Eumo; Barcelona: TERMCAT), que recull les intervencions d'experts i professionals entorn dels aspectes que afavoreixen o obstaculitzen l'ús de la terminologia.

Entre les actes que versen sobre temes de lingüística en general trobem les següents, editades per l'Institut d'Estudis Catalans: *Fabra, encara: actes del III Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra»* (Tarragona, 17, 18 i 19 de desembre de 2008), a càrrec de M.À. Pradilla; *La Lingüística romànica al segle XXI: IV Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit* (Barcelona, 23 d'octubre de 2009) i *La Llengua i la literatura catalanes a les aules del segle XXI*, a cura de D. Casals i F. Foguet.

El 2012 continuen els homenatges a la figura de Joan Solà: *Joan Solà, in memoriam* (Girona: Universitat de Girona), un recull d'articles de diversos autors a cura de S. Oliva. I una altra obra d'homenatge publicada aquest darrer any és *Homenatge a Josep Roca-Pons: Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Sitges, celebrat el 14 i 15 de maig de 2010* (Barcelona: IEC), un recull d'actes de la jornada en honor del lingüista.

Diccionaris i repertoris lexicogràfics i terminològics

En l'àmbit de la lexicografia general, l'any 2012 s'han continuat publicant repertoris de fraseologia popular, com per exemple *10.000 refranys catalans. 370 frases fetes* (Tarragona: Arola) de J. Pujol, i *Dites.cat* (Barcelona: Barcanova) de V. Pàmies. Destaquem també l'obra de caire lúdic d'I. Clarà, *El llibre dels embarbussaments i altres jocs de paraules* (Barcelona: Pòrtic).

En el camp de la lexicografia bilingüe, fem esment d'un diccionari de falsos amics entre el català i el portuguès: *Diccionari de parany de traducció portuguès-català* (Barcelona: Text – La Galera) de M. C. Ferriz, R. Gorgori i P. Pitta.

Pel que fa a les obres terminològiques, destaquem un diccionari innovador destinat a nens i nenes, el *Petit diccionari de ciència* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat), dirigit per R. Estopà. I també altres diccionaris més tradicionals, com per exemple: *CCOO-gresCA'T: Vocabulari 2.0* (Barcelona: CCOO), que conté termes utilitzats pel sindicat en l'era de la comunicació 2.0; *Diccionari terminològic de sistemes d'informació geogràfica* (Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya, Enciclopèdia Catalana) de J. Nunes, amb informació en català i equivalents en castellà i anglès; *Diccionari de neurociència* (Barcelona: TERMCAT), elaborat per A. Valero-Cabré [et al.] i coordinat per J. Reig i X. Navarro, i *Vocabulari internacional de metrologia*, una obra

de caràcter estandarditzador elaborada per l'Associació Catalana de Ciències de Laboratori Clínic, i també disponible en línia.

Finalment, destaquem altres obres publicades en format electrònic, dins la col·lecció «Diccionaris en Línia» del TERMCAT: *Diccionari de recerca clínica: Farmacologia* (en col·laboració amb la Fundació Dr. Antoni Esteve), *Terminologia bàsica de les xarxes socials*, *Diccionari d'esports aquàtics*, *Terminologia de les festes patronals de Maó* d'A. Tudurí, *Diccionari otorinolaringologia*, *Terminologia del llibre*, *Lèxic d'additius alimentaris* (en col·laboració amb el Departament de Salut) i *Vocabulari bàsic del criquet*.

Revistes especialitzades

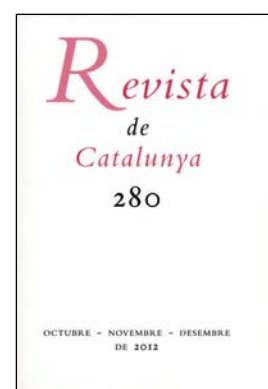
La revista «Caplletra. Revista internacional de filologia» (València; Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana; Publicacions de l'Abadia de Montserrat) inclou diversos articles de temàtica lingüística. Del número 52 en destaquem tres: «Llengües i globalització en el món de la recerca: els coneixements i els usos lingüístics al Parc Científic de Barcelona» de F.X. Vila, V. Bretxa i L. Comajoan; «De l'atribució a la modalitat: construccions amb ÉS QUE en català oral» de M. J. Marín i M. J. Cuenca, i «El Vocabulari de llengua catalana medieval de L. Faraudo de Saint-Germain» de G. Colón. El número 53 conté treballs centrats en la situació de llengües minoritàries, com el basc, el gallec o el gaèlic. L'article «La transmissió lingüística intergeneracional del Català al País Valencià. Una perspectiva territorial», d'A. Fabà i B. Montoya, per exemple, parla sobre la situació del català a València. També hi ha altres articles més generals, com «La transmissió familiar en les llengües recessives i la revernacularització» de B. Montoya i A. Mas.

A la «Revista de Catalunya» (Barcelona: Fundació Revista de Catalunya) trobem cada any alguns articles

de temàtica lingüística. Durant el 2012 s'hi van publicar, per exemple, l'article d'A. Saragossà «Sociologia, lingüística i política: aportacions de Josep À. Mas», en el número 277, i l'article de X. Dyakonova, J. Gimeno i O. Prat «Una llar hongaresa per al català», en el número 280, que versa sobre la traducció catalana de la literatura hongaresa.

El número 57 de la «Revista de Llengua i Dret» (Barcelona: Generalitat de Catalunya) recull articles sobre el llenguatge jurídic i administratiu en diverses llengües. N'hi ha un que està centrat específicament en les ideologies lingüístiques i compara la situació catalana i l'estoniana: «Els reptes de les llengües mitjanes a Catalunya i Estònia en l'era global. Una perspectiva comparada de les ideologies lingüístiques dels seus parlants» de J. Soler.

La revista «Articles de didàctica de la llengua i de la literatura» (Barcelona: Graó) ha publicat tres monografies el 2012 en relació amb la didàctica. El número 56 està dedicat a la lectura dins les activitats d'escriptura i inclou aportacions com ara les següents: «Llegir per escriure textos argumentatius» de X. Fontich i C. Ill,

«La gramàtica com a eina d'aprenentatge de l'escriptura i millora de la comunicació lectora: una proposta didàctica per a segon cicle d'ESO» de J. Pérez i «La comprensió lectora a l'aula: de la situació cooperativa a la metacomprensió» de R.M. Belana. El número 57 recull projectes per a ensenyar i aprendre llengua i literatura. En mencionem alguns: «L'ensenyament de la gramàtica» de M. Ferrer, «L'avaluació dels aprenentatges lingüístics: una aproximació inicial» de T. Ribas o «Les xarxes socials com a recurs educatiu: aplicació didàctica en la formació del professorat de secundària» de P. García Vidal i A. Martí. Finalment, el tercer número de 2012, el 58, tracta sobre l'argumentació i presenta alguns articles que volem destacar: «Estils de discurs argumentatiu» de M. Grau, «L'estratègia concessiva, un repte en l'ensenyament de l'argumentació» d'E. Pasqual i «L'argumentació publicitària: les paraules del desig» de J. Peraire.

«Llengua & Literatura» (Barcelona: IEC) aplega en un volum els treballs de 2011 i 2012, ja que l'any anterior no va sortir publicada. Mencionem alguns articles que s'hi recullen: «Origen del topònim *Sants*» de J. Moran, «La creativitat lèxica de Josep Maria de Segarra: el cas de la *Divina comèdia*» de D. Pujol i «Incorporació de les propostes etimològiques de Joan Veny en el *Gran diccionari de la llengua catalana*» de C. Riera.

El número 51 de la revista «Llengua i Ús. Revista Tècnica de Política Lingüística» (Barcelona: Generalitat de Catalunya) conté, entre d'altres, articles sobre educació, com ara «La llengua en el model educatiu català» de P. Mayans i M. Pereña, la recopilació d'algunes experiències relacionades amb el foment de l'ús de la llengua, com per exemple «La dinamització en els sectors del comerç, dels serveis i del turisme: "Oberts al català"» de M. Clarasó i L. López., i articles de caire sociolingüístic, com el treball de C. Bastida i M. Nicolau «Un projecte de prospectiva sociolingüística: el model sistèmic de l'evolució de l'ús del català a Andorra». El número 52 també incorpora articles de didàctica, com «L'ús del portafolis europeu de les llengües en versió electrònica (ePEL+I4) en l'aprenentatge formal i no formal de la llengua i cultura catalanes» d'O. López-Fernández, i articles de sociolingüística, com ara «Com es poden caracteritzar els usos lingüístics?» de J. Solé, per destacar-ne alguns.

La revista «Treballs de Sociolingüística Catalana» (Barcelona: IEC) conté un monogràfic sobre els usos lingüístics a Catalunya, dividit en una secció de balanç i una altra sobre el català en l'àmbit juvenil. Entre els múltiples articles que conté, en destaquem alguns:

«Els usos lingüístics: tres consideracions sobre la delimitació conceptual, la consolidació i la modificabilitat» d'I. Marí, «Els usos interpersonals o privats. Balanç i perspectives de futur» de J.M. Aymà, «Literatura i rock: el català mola?» de P. Blay o «El català mola si mola el que fem en català... o no» d'O. Grau.

Com cada any, en els números trimestrals de la revista «Llengua nacional» (Barcelona: Associació Llengua Nacional) trobem articles breus sobre la llengua catalana, des d'aspectes sociolingüístics fins a qüestions de lèxic, sintaxi o fonètica, entre d'altres. Dels números 78, 79, 80 i 81, de 2012, en destaquem algunes contribucions: «Aprendre llengua» de M. Fité, «Qui fa un cove fa un cistell?» de R. Latorre, «Sobre la construcció "(no) poder amb"» de C. Riera, «Per la supervivència i la dignitat de la llengua» d'A. Badia, «Sobre els usos gramaticals dels gramàtics» d'A. Jané, «La llengua a la xarxa» de D. Ruiz-Trillo, «Quants anys fa que es parla el català?» de J. Medina, «Independència i llengua» de M. Fité, «Els orígens del nom de Catalunya», de J.M. Alentà i la sèrie d'articles «Fenòmens fonètics... (III i IV)» de M. Badia, que acaben la sèrie iniciada el 2011.

En el camp de la terminologia, la revista «Terminàlia» (Barcelona: Societat Catalana de Terminologia) publica articles d'índole diversa. En el número 5 trobem, per exemple, «Els mamífers marins i els seus noms» de J. Lleonart, «De terme a mot comú. El paper dels diccionaris» de C. Bach i J. Martí i un dossier dedicat a la terminologia i el dret, amb articles com ara «La normalització terminològica en l'àmbit jurídic: un estat de la qüestió» d'A. Pou. Del número 6 destaquem, entre d'altres, els articles monogràfics sobre la formació en terminologia de B.M. Gutiérrez, «L'acostament a la terminologia en la formació dels científics: el cas de les ciències de la salut», i de M. Lorente, «Apunts sobre la situació de la formació en terminologia avui».

Finalment, volem fer esment del monogràfic dedicat al llenguatge mèdic en el número 10 de la revista «Llengua, Societat i Comunicació» (Barcelona: Universitat de Barcelona), que inclou, entre altres, articles sobre lèxic i terminologia, com ara «Medicina i llenguatge: les paraules de la salut» de R. Estopà i «De noms propis en el llenguatge: una visió històrica i actual de l'eponímia mèdica» d'E. Guardiola i J.-E. Baños, i també contribucions més relacionades amb el discurs, com «Pràctiques discursives en l'àmbit sanitari: Contextos, gèneres i estils» de V. Salvador i «Els informes mèdics són entenedors per a qui els ha de llegir?» de J. Francí.